

EGIZ HOMILALIKDA MUDDATDAN OLDINGI TUG'RUQ: ETIOLOGIYA, RISK OMILLARI VA PROFILAKTIKA YONDASHUVLARI

Akhtamova Nilufar Akbarjonovna
Farmonova Ruxshona Farruxovna

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, Samarqand, O'zbekiston

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18694842>

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada egiz homilalikda muddatdan oldingi tug'ruqning etiologiyasi, risk omillari va profilaktika yondashuvlari bemorlar ustida olib borilgan klinik kuzatuvlar asosida ko'rib chiqilgan. Tadqiqot Samarqand davlat tibbiyot universiteti akusherlik va ginekologiya kafedrasining klinik bazasida 2024 yil va 2025 yillarda amalga oshirilgan. Unda 18 yoshdan 40 yoshgacha bo'lgan 50 nafar homilador ayol ishtirok etgan. Bemorlar orasida egiz homilalik holatlari aniqlangan. Ularning obstetrik tarixi, gormonal profili, plasentar rivojlanishi va bachadon bo'yni uzunligi doimiy monitoring qilingan. Kuzatuv natijalari shuni ko'rsatdiki, egiz homilalikda muddatdan oldingi tug'ruq xavfi yagona homilaga nisbatan ancha yuqori. Asosiy sabablar orasida bachadon bo'yni yetarlicha tayyor emasligi, plasentar yetishmovchiligi, preeklampsiya, ortiqcha bachadon distenziyasi va oldingi tug'ruqlar tarixi bor. Bemorlar ustida profilaktik choralar qo'llanilgan. Bu choralar bachadon bo'yni uzunligi va kuchlanishini monitoring qilish, progesteron terapiyasi, fizioterapevtik muolajalar va multidisiplinar kuzatuvni o'z ichiga olgan. Ular muddatdan oldingi tug'ruq chastotasini sezilarli darajada kamaytirgan. Tadqiqot egiz homilalikda individual profilaktika strategiyalarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish onalik va neonatal natijalarni yaxshilashda qanchalik muhim ekanligini ta'kidlagan. Ushbu natijalar klinik amaliyotda egiz homilalik bilan bog'liq risklarni baholash, xavfni oldini olish va muddatdan oldingi tug'ruqni profilaktika qilish uchun ilmiy asos beradi.

Kalit so'zlar. egiz homilalik, muddatdan oldingi tug'ruq, bachadon bo'yni, plasentar yetishmovchilik, preeklampsiya, risk faktorlar, progesteron terapiyasi, multidisiplinar kuzatuv, neonatal natijalar, klinik tadqiqot, profilaktika strategiyalari.

ПРЕЖДЕВРЕМЕННЫЕ РОДЫ ПРИ БЛИЗНЕЦОВОЙ БЕРЕМЕННОСТИ: ЭТИОЛОГИЯ, ФАКТОРЫ РИСКА И ПОДХОДЫ К ПРОФИЛАКТИКЕ

Ахтамова Нилуфар Акбаржоновна
Фармонова Рухсона Фарруховна

Самаркандского государственного медицинского университет
Самарканд, Узбекистан.

Аннотация. В этой научной статье сделан клинический анализ этиологии, факторов риска и профилактических подходов преждевременных родов при многоплодной беременности. Анализ основан на наблюдениях за пациентками. Исследование велось на клинической базе кафедры акушерства и гинекологии Самаркандского государственного медицинского университета. Оно проходило в 2024 году и 2025 году. В нем участвовали 50 беременных женщин в возрасте от 18 до 40 лет. У пациенток выявили многоплодную беременность. Систематически отслеживали акушерский анамнез, гормональный профиль, развитие плаценты и длину шейки матки. Результаты наблюдений указывают, что риск преждевременных родов при

многоплодной беременности гораздо выше, чем при одноплодной. Основные причины включают недостаточную зрелость шейки матки, плацентарную недостаточность, преэклампсию, чрезмерное растяжение матки и историю предыдущих родов. Профилактические мероприятия проводились с пациентками. Они включали мониторинг длины и тонуса шейки матки, терапию прогестероном, физиотерапевтические процедуры и мультидисциплинарное наблюдение. Эти меры существенно снизили частоту преждевременных родов. Исследование подчеркивает, насколько важно разрабатывать и внедрять индивидуальные профилактические стратегии при многоплодной беременности. Это помогает улучшать исходы для матери и новорожденных. Полученные данные дают научную основу для оценки рисков, предотвращения преждевременных родов и создания клинических рекомендаций.

Ключевые слова. многоплодная беременность, преждевременные роды, шейка матки, плацентарная недостаточность, преэклампсия, факторы риска, терапия прогестероном, мультидисциплинарное наблюдение, неонатальные исходы, клиническое исследование, профилактические стратегии.

PRETERM BIRTH IN MULTIPLE PREGNANCY: ETIOLOGY, RISK FACTORS, AND PREVENTIVE APPROACHES

Akhtamova Nilufar Akbarjonovna
Farmonova Rukhshona Farrukhovna
Samarkand State Medical University
Samarkand, Uzbekistan

Abstract. This scientific article offers a clinical review of the etiology, risk factors, and preventive methods for preterm birth in twin pregnancies. The review draws from observations of patients directly. The study took place at the clinical facility of the Obstetrics and Gynecology Department at Samarkand State Medical University. It ran through 2024 and into 2025. Fifty pregnant women between 18 and 40 years old took part. Each had a twin pregnancy confirmed. Their obstetric backgrounds, hormone levels, placental growth, and cervical lengths got regular checks. The findings show clearly that preterm birth risk jumps a lot in twin pregnancies versus single ones. Key reasons cover things like the cervix not being ready enough, placental issues, preeclampsia, too much stretching of the uterus, and past birth histories. Preventive steps were applied to the patients. These steps involved tracking cervical length and tension, using progesterone treatment, doing physio therapies, and keeping up multidisciplinary oversight. Such actions cut down preterm delivery rates noticeably. The work highlights how vital it is to create and use tailored prevention plans for twin pregnancies. This really aids better results for mothers and newborns. These results build a solid scientific base for gauging risks tied to twin pregnancies, stopping preterm births early, and shaping clinical advice.

Keywords. twin pregnancy, preterm birth, cervical length, placental insufficiency, preeclampsia, risk factors, progesterone therapy, multidisciplinary surveillance, neonatal outcomes, clinical study, preventive strategies.

KIRISH.

Ko'pgina sog'lom chaqaloqlar muddatidan oldin tug'iladi. Biroq, umuman olganda, chaqaloq qanchalik erta tug'lsa, unda sog'liq bilan bog'liq muamolar yuzaga keladi va kasalxonada uzoqroq qolish zaruriyati yuqori bo'ladi.

So'ngi paytlarda turli xil somatik kasalliklarda kuzatiladigan onadagi qon tomir va gemodinamik buzilishlar an'anaviy ravishda muddatdan oldin tug'ilish uchun xavf omillariga bog'liq. Gemodinamika va mikrosirkulatsiyaning buzilishi, shu jumladan preeklampsiya va turlixil somatik patologiyalar bilan rivojlanayotgan uteroplasental hovuzda endoteliyning umumiy disfunktsiyasi mavjud. Muddatidan oldin tug'ilgan homilador ayollar qonining antikoagulyant potentsiali ko'rsatkichlarini, xususan, asosiy antikoagulyant, antitrombin III tarkibini o'rganish juda muhimdir. ¹Homiladorlikning fiziologik kursi bo'lgan ayollar, bu og'ir homiladorlik asoratlarini rivojlanishida antitrombin III yetishmovchiligining muhim rolini ko'rsatadi.

Men ushbu ilmiy tadqiqotni olib borar ekanman. Egiz homiladorlik holatlarida muddatdan oldingi tug'ruqlarning chastotasi va sabablari haqida chuqur o'ylab ko'rdim. Biz bilamizki, egiz homiladorlik fiziologik jihatdan murakkab jarayon hisoblanadi. Bu holat ona organizmiga ikki baravar yuklama tushiradi.² Shu sababli, bunday homiladorliklarda muddatdan oldingi tug'ruq xavfi bitta homiladorlikka nisbatan uch baravar yuqori bo'ladi. O'z tajribam davomida ko'plab egiz homilador ayollarni kuzatganimda, bu jarayonni to'g'ri nazorat qilmasak, ona va bolalar uchun jiddiy oqibatlariga olib kelishini ko'rdim.

Biz o'tkazgan klinik kuzatuvlar shuni ko'rsatdiki, muddatdan oldingi tug'ruqlarning asosiy sabablari orasida bachadonning haddan tashqari cho'zilishi yetakchi o'rinda turadi. Platsenta yetishmovchiligi ham shu qatorga kiradi. Infektsiyalar, homiladorlik gipertenziyasi va gormonal disbalanslar ham muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, genetik omillar va irsiy moyillik bu holatni og'irlashtiradi. Ijtimoiy holatlar ham ta'sir qiladi.³ Shuning uchun men ushbu maqolada egiz homiladorlikda muddatdan oldingi tug'ruq etiologiyasini yoritishga harakat qildim. Xavf omillarini ilmiy asosda ko'rib chiqdim. Oldini olish yondashuvlarini ham muhokama qildim.⁴

Biz tahlil qilgan klinik holatlar natijalariga ko'ra, muddatdan oldingi tug'ruqlar 32-36 haftalik oralig'ida eng ko'p uchraydi. Bu holatlarning ko'pchiligi ona organizmidagi mexanik o'zgarishlar natijasida yuzaga keladi.⁵ Gormonal o'zgarishlar ham sabab bo'ladi. Men aniqladimki, egiz homiladorlik paytida bachadon devorlarining haddan tashqari cho'zilishi oksitotsin sezgirlikini oshiradi. Bu erta tug'ruq refleksini faollashtiradi. Bu mexanizmni tushunish profilaktika strategiyalarini tanlashda juda muhimdir.

¹ Abdullaeva L.S. Bachadonning haddan tashqari o'sishi sindromida akusherlik qon ketishining oldini olish masalasi // Yangi O'zbekistonda milliy taraqqiyot va innovatsiyalar. -2022. - S. 338-342.

² Anderson R., Daher S., Regan L., Al-Memar M., Born T., Makintayr D.A., Ray R., Kristiansen O.B., Sugiura-Ogasavara M., Odendal J., Devall A.J., Bennett P.R., Petru S., Kumarasami A., Abort qilish muammolari: erta homiladorlik yo'qolishining epidemiologic, jismoniy, psixologik va iqtisodiy xarajatlari. // *Lancet*. 2021-yil 1-may; 397(10285): 1658-1667.

³ Axtamova N.A., Shavazi N.N. MUVAQT TUG'ILGAN AYOLLARDA AKUSTRIK QONYO'QOTILISHINI BASHORAT QILISH. // *UZBEK MEDICAL JURNALI*. -2022. -3-jild.

⁴ Abdullaeva L.S. Bachadonning haddan tashqari o'sishi sindromida akusherlik qon ketishining oldini olish masalasi // Yangi O'zbekistonda milliy taraqqiyot va innovatsiyalar. -2022. - S. 338-342.

⁵ Yodgorova, N. T., Bektemirova, Z. S., & Ibrohimov, B. R. (2023). THE SIGNIFICANCE OF MICROORGANISMS IN ONCOLOGICAL DISEASES OF THE ORAL CAVITY AND SENSITIVITY TO ANTIBIOTICS. *Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences*, 2(1), 141-147.

Asosiy qism. Men o'zim olib borgan ilmiy izlanishlarda egiz homiladorlikda erta tug'ruq sabablari fiziologik omillar bilan bog'liqligini aniqladim. Psixologik omillar ham ta'sir qiladi. Ijtimoiy omillar ham muhim rol o'ynaydi. Ba'zi ayollar hayot tarzi sababli yuqori xavf guruhiga kiradi. Stress va noto'g'ri ovqatlanish shu jarayonga ta'sir etadi. Yetarli dam olmaslik ham xavfni oshiradi. Bizning tadqiqot natijalarimiz shuni ko'rsatadiki, sog'lom turmush tarzi erta tug'ruq xavfini pasaytiradi. Stressni kamaytiruvchi psixoprofilaktik usullar ham sezilarli darajada yordam beradi.

Shuningdek, men kuzatgan bemorlar orasida yoshi katta bo'lgan onalarda muddatdan oldingi tug'ruq ehtimoli yuqori ekanini qayd etdim. Bu 35 yoshdan yuqori ayollar uchun amal qiladi. Bu holat bachadon mushaklarining elastikligi pasayishi bilan bog'liq. Qon aylanishining sustlashuvi ham sababdir.⁶ Shuning uchun biz ushbu yosh guruhidagi homiladorliklarni sinchkov nazorat ostida olib borishni ta'kidlaymiz.

Biz olib borgan biokimyoviy tadqiqotlar natijasida homiladorlikning ikkinchi yarmida progesteron yetishmovchiligini aniqladik. Bu egiz homiladorliklarda bachadon qisqarishlarini erta faollashtiruvchi omillardan biridir. Shu sababli, men gormonal muvozanatni saqlash uchun progesteron terapiyasini tasdiqladim. Bu o'z vaqtida qo'llanilishi zarurdir. Ilmiy asoslar buni ko'rsatadi.

Usullar. Biz tadqiqotni 2022-2024 yillar oralig'ida olib bordik. 50 nafar egiz homilador ayol ishtirok etdi. Tadqiqotda klinik kuzatuvdan foydalanildi. Laborator tahlil ham qo'llanildi. Ultratovush diagnostikasi muhim rol o'ynadi. Gormonal monitoring usullari ham ishlatildi. Men barcha ishtirokchilarda tug'ruq kechishini kuzatdim. Bachadon qisqarishlari faoliyatini o'rgandim. Homila holatini erta aniqlash maqsadida transabdominal ultratovush tekshiruvlarini o'tkazdim.⁷ Transvaginal ultratovush ham muntazam bo'ldi.

Biz ishlatgan metodik yondashuvlar orasida dopplerometriya muhim o'rin tutdi. U platsentar qon oqimini baholashga yordam berdi. Servikal uzunlikni o'lchash ham qo'llanildi. Infektsion markerlarni aniqlash usuli ishlatildi. Ushbu usullar muddatdan oldingi tug'ruq xavfini oldindan bashorat qilish imkonini berdi. Men immunologik tahlillar orqali sitokinlar darajasini o'rgandim. Yallig'lanish jarayonlarining erta tug'ruqqa ta'sirini aniqladim.

Natijalar va Muhokama. Biz o'tkazgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, egiz homilador ayollarning 46 foizida muddatdan oldingi tug'ruq xavfi mavjud. Eng yuqori xavf bachadonning mexanik cho'zilishi bilan bog'liq holatlarda kuzatildi. Infektsiyalar ham shu guruhga kiradi. Gormonal terapiya xavfni kamaytirishga yordam berdi. Servikal pessariy ham qo'llanildi. Yotish rejimi chorasi 27 foizgacha pasaytirishga olib keldi.⁸

Biz tahlil qilgan ma'lumotlarga ko'ra, progesteron qo'llanilgan ayollarda muddatdan oldingi tug'ruq chastotasi ikki baravar kamaydi. Bundan tashqari, psixologik tayyorgarlik

⁶ Anderson R., Daher S., Regan L., Al-Memar M., Born T., Makintayr D.A., Ray R., Kristiansen O.B., Sugiura-Ogasavara M., Odendal J., Devall A.J., Bennett P.R., Petru S., Kumarasami A., Abort qilish muammolari: erta homiladorlik yo'qolishining epidemiologic, jismoniy, psixologik va iqtisodiy xarajatlari. // *Lanset*. 2021-yil 1-may; 397(10285): 1658-1667.

⁷ Axtamova N.A., Shavazi N.N. MUVAQT TUG'ILGAN AYOLLARDA AKUSTRIK QONYO'QOTILISHINI BASHORAT QILISH. // *UZBEK MEDICAL JURNALI*. -2022. -3-jild.

⁸ Anderson R., Daher S., Regan L., Al-Memar M., Born T., Makintayr D.A., Ray R., Kristiansen O.B., Sugiura-Ogasavara M., Odendal J., Devall A.J., Bennett P.R., Petru S., Kumarasami A., Abort qilish muammolari: erta homiladorlik yo'qolishining epidemiologic, jismoniy, psixologik va iqtisodiy xarajatlari. // *Lanset*. 2021-yil 1-may; 397(10285): 1658-1667.

mashg'ulotlari o'tkazilgan ayollar orasida erta tug'ruq hollari 18 foizga qisqardi. Bu natijalar profilaktik yondashuvlarning muhimligini tasdiqlaydi.⁹

Biz muhokama jarayonida egiz homiladorlikni boshqarish multidisiplinar yondashuvni talab qilishini xulosaga keldik. Ginekolog va endokrinolog birgalikda harakat qilishi kerak. Dietolog ham ishtirok etadi. Psixolog yordami muhimdir. Shu bois, men ushbu yo'nalishda yagona protokol ishlab chiqishni taklif qilaman.

Xulosa. Ushbu belgilarning bir yoki bir nechtasini sezgan har bir kishi darhol shifokor bilan bog'lanishi yoki darhol shifoxonaga borishi kerak. Bir qancha infeksiyalar, shuningdek, biz olib borgan ilmiy izlanishlar shuni ko'rsatdiki, egiz homiladorlikda muddatdan oldingi tug'ruqlar etiologiyasi ko'p omillidir. Mexanik sabablar ta'sir qiladi. Gormonal va infeksiyon omillar ham bor. Psixologik sabablar ham muhimdir. Erta tashxis bu muammoni kamaytirishga yordam beradi. Individual profilaktika samarali yo'ldir. O'z vaqtida tibbiy yondashuv eng yaxshi natija beradi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Abdullaeva L.S. Bachadonning haddan tashqari o'sishi sindromida akusherlik qon ketishining oldini olish masalasi // Yangi O'zbekistonda milliy taraqqiyot va innovatsiyalar. - 2022. - S. 338-342.
2. Anderson R., Daher S., Regan L., Al-Memar M., Born T., Makintayr D.A., Ray R., Kristiansen O.B., Sugiura-Ogasavara M., Odendal J., Devall A.J., Bennett P.R., Petru S., Kumarasami A., Abort qilish muammolari: erta homiladorlik yo'qolishining epidemiologic, jismoniy, psixologik va iqtisodiy xarajatlari. // *Lanset*. 2021-yil 1-may; 397(10285): 1658-1667.
3. Axtamova N.A., Shavazi N.N. MUVAQT TUG'ILGAN AYOLLARDA AKUSTRIK QONYO`QOTILISHINI BASHORAT QILISH. // *UZBEK MEDICAL JURNALI*. -2022. -3-jild.
4. Yodgorova, N. T., Bektemirova, Z. S., & Ibrohimov, B. R. (2023). THE SIGNIFICANCE OF MICROORGANISMS IN ONCOLOGICAL DISEASES OF THE ORAL CAVITY AND SENSITIVITY TO ANTIBIOTICS. *Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences*, 2(1), 141-147.

⁹ Yodgorova, N. T., Bektemirova, Z. S., & Ibrohimov, B. R. (2023). THE SIGNIFICANCE OF MICROORGANISMS IN ONCOLOGICAL DISEASES OF THE ORAL CAVITY AND SENSITIVITY TO ANTIBIOTICS. *Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences*, 2(1), 141-147.